

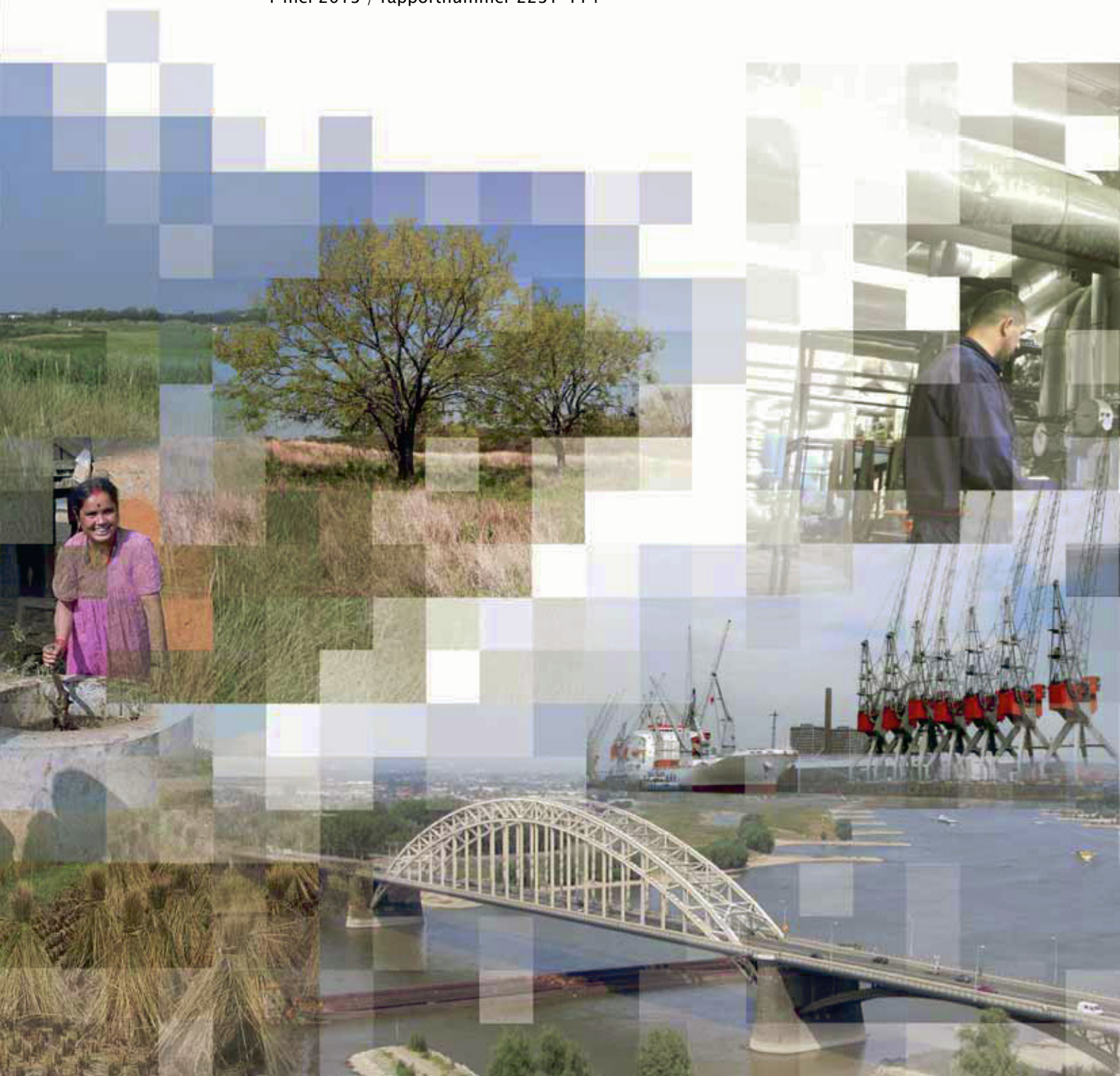

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Dijkverbetering Waddenzeedijk te Ameland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

1 mei 2013 / rapportnummer 2231-114

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

Wetterskip Fryslan heeft het voornemen de Waddenzeedijk op Ameland te versterken. Om het voornemen te kunnen realiseren moet een dijkversterkingplan worden opgesteld. Ter ondersteuning van de besluitvorming wordt een gecombineerde project-milieueffectrapportage (m.e.r.)- en plan-m.e.r.-procedure gevolgd. Gedeputeerde Staten van Friesland is het bevoegd gezag in deze procedure.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Het MER is goed leesbaar. Er is systematisch onderscheid gemaakt tussen de eind- en de realisatiefase. Ook is een zelfstandig leesbare en duidelijke samenvatting opgenomen. Het MER maakt duidelijk dat door een verandering in de hydraulische randvoorwaarden het project minder omvangrijk is geworden dan in de startnotitie was gedacht. Binnenwaartse en buitenwaartse versterking zijn niet meer aan de orde, een versterking in de as volstaat. Met deze wijziging zijn de te verwachten milieueffecten aanzienlijk gereduceerd met name in de eindsituatie (ruimtebeslag) maar ook tijdens de aanleg (materiaalgebruik). De meeste effecten zijn te verwachten op leefomgeving en natuur in de aanlegfase. Deze effecten ontstaan door de aan- en afvoer van materialen (transport, tijdelijke depots voor grond en materialen) en de werkzaamheden zelf (geluid en trillingen door machines). Ten aanzien van de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 en Flora en faunawet soorten constateert de Commissie dat met het daadwerkelijke toepassen van de in het MER genoemde maatregelen de belangrijkste nadelige effecten kunnen worden voorkomen of verminderd.

De Commissie is van oordeel dat het MER niet alle essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over het dijkversterkingsplan voor de dijkverbetering Ameland waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen. Er is een brief van de Waterdienst² met daarin de te hanteren hydraulische randvoorwaarden maar daarin is tevens aangegeven dat gezamenlijk beoordeeld dient te worden of de gehanteerde marge van 10% toereikend is. De Commissie constateert dat de gehanteerde hydraulische randvoorwaarden zijn gebaseerd op verouderde gegevens³ waardoor in principe niet is uit te sluiten dat het voornemen, op basis van de nieuwe randvoorwaarden, zodanig moet worden aangepast dat dit niet binnen de scope van de effectbepalingen in het MER valt.

De Commissie adviseert om eerst –als aanvulling op het MER– een gevoeligheidsanalyse op basis van de nieuwe hydraulische randvoorwaarden uit te voeren (en indien nodig het plan aan te passen) voordat een besluit wordt genomen over het dijkversterkingsplan voor de dijkverbetering Ameland.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

² Brief Waterdienst datum 9 maart 2011

³ Bij de maatregelen ter voorkoming van piping is wel reeds met nieuwe, nog vast te stellen randvoorwaarden gerekend.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en in hoofdstuk 3 geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject o.a. voor piping, aanlegduur en natuur.

2. Gesignaleerde tekortkomingen

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Hydraulische randvoorwaarden

De hydraulische randvoorwaarden waarmee in het MER is gerekend (pagina 12,13) zijn nog niet vastgesteld. De randvoorwaarden zijn afkomstig van een rapport van Deltares⁴. In dit Deltares rapport wordt uiteengezet dat deze studie gebaseerd is op gegevens uit 1999. Het rapport geeft aan dat deze niet correct zijn en daarom worden de resultaten uit 1999 met 10% verhoogd. In paragraaf 2.4 van het Deltares rapport wordt aangegeven dat nieuwe randvoorwaarden in de maak zijn maar nog niet zijn vastgesteld zijn (WTI2011).

In een, door het Wetterskip toegezonden, brief van de Waterdienst⁵ wordt gerefereerd aan deze nieuwe randvoorwaarden en is aangegeven dat gerekend dient te worden met een toeslag van 10% om daarmee het risico op mogelijke wijziging na beschikbaar komen van nieuwe hydraulische randvoorwaarden te verkleinen. In de brief wordt ook voorgesteld om 'gezamenlijk te beoordelen of de marge van 10% toereikend is' als de nieuwe hydraulische randvoorwaarden beschikbaar zijn. Ten tijde van het opstellen van het MER (gereed op 21 november 2012) waren de nieuwe randvoorwaarden nog niet vastgesteld⁶ maar het basismateriaal (brongegevens en modelberekeningen) was wel beschikbaar bij de Waterdienst. In het MER is evenwel geen gevoeligheidsanalyse uitgevoerd of de marge van 10% toereikend is en is niet getoetst of de gehanteerde aannames houdbaar zijn.⁷

De Commissie constateert dat wanneer de Waddenzeedijkversterking zonder nadere analyse gebaseerd wordt op de hydraulische randvoorwaarden afkomstig uit de Deltares studie niet op voorhand is uit te sluiten dat het plan aangepast dient te worden op grond van de nieuwe randvoorwaarden (WTI2011). Dit betekent mogelijk dat de dijk (of gedeelten⁸ daarvan) minder sterk kan of juist sterker moet. Mogelijk betekent dit dat het voornemen zodanig moet worden bijgesteld, dat dit niet meer past binnen de bandbreedte aan alternatieven die in het

⁴ hydraulische randvoorwaarden voor Ameland en de Friese kust, 1204042-000, Deltares 2011

⁵ Brief Waterdienst datum 9 maart 2011

⁶ Deze randvoorwaarden WTI2011 zijn (april 2013) nog niet vastgesteld.

⁷ De Commissie heeft begrepen dat er in Zeeland een vergelijking is gemaakt van HR2006, de gegevens uit 1999 en de nieuwe randvoorwaarden volgens WTI2011, daaruit blijkt dat er meer dan 10% afwijking kan zijn.

⁸ Het Wetterskip heeft aangegeven dat een andere (hogere) HR het ontwerp principe voor de dijk nauwelijks zal doen wijzigen, uitgezonderd dijkvak 1. Het aangepaste ontwerp van dit dijkvak zal naar alle waarschijnlijkheid dan niet meer passen binnen het huidige ruimtebeslag.

MER zijn onderzocht. Het MER zou daardoor niet meer ten grondslag kunnen liggen aan het besluit.

De Commissie adviseert om als aanvulling op het MER, voordat het besluit over het projectplan wordt genomen, een gevoeligheidsanalyse op basis van de nieuwste hydraulische randvoorwaarden uit voeren met daarin:

- een analyse welke gevolgen per dijkvak de nieuwe uitgangspunten kunnen hebben voor het voornemen en de effecten daarvan;
- op basis daarvan een onderbouwing dat kan worden uitgesloten dat het voornemen aangepast dient te worden;
- of, indien deze onderbouwing niet mogelijk blijkt, een extra alternatief te beschrijven en te beoordelen waarvan zeker is dat deze voldoet aan de nieuwste uitgangspunten.

3. Aandachtspunten voor de besluitvorming

De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

3.1 Piping

Het mogelijk optreden van piping wordt in het MER uitgebreid behandeld. De Commissie constateert dat gerekend is met nieuwe ontwerprekenregels en een zekere hydraulische weerstand van het wad. Hieruit komt naar voren dat (ook met de nieuwe ontwerprekenregels) in dijkvak 3b over 380 m onder maatgevende omstandigheden sprake is van onvoldoende kwallengte om piping te voorkomen (pagina 14). Het risico van piping is dat door uitspoeling van grond de dijk verzwakt of zelfs doorbreekt. In het MER worden mogelijke maatregelen beschreven om piping tegen te gaan. Er wordt voor gekozen nu geen maatregelen uit te voeren, gelet op de onzekerheden over de noodzaak (pagina 45). Tevens wordt gesteld dat het vanuit milieuoogpunt een goede keus is om eerst, via monitoring, onderzoek uit te voeren (pagina 69).

De Commissie wijst erop dat de noodzaak van maatregelen voor piping in een beperkt deel van het traject in het MER duidelijk is aangegeven. De noodzaak van maatregelen wordt groter indien de nieuwe ontwerpregel geen officiële status krijgt en/of de hydraulische weerstand van het wad ongunstiger is dan aangenomen (pagina 14). De Commissie constateert dat het MER op dit punt inconsistent is. Zij deelt niet de conclusie in het MER dat er op dit moment geen maatregelen voor piping nodig zijn.

Het Wetterskip⁹ heeft aangegeven dat de daadwerkelijke uitvoer van de piping maatregelen tegen het einde van de uitvoeringsperiode zijn voorzien. Tevens is er een maatregel achter de hand voor het geval de piping tijdens de monitoringsperiode optreedt; opkisten door het opzetten van de waterstand in een stuk van de dijsloot is daarvoor een afdoende maatregelen. Hoewel voorgaande niet in het MER is weergegeven is de Commissie van mening dat

⁹ Notitie Wetterskip Fryslan, 11 april 2013

wanneer de noodzakelijke maatregelen getroffen zullen worden voor het einde van de uitvoeringsperiode hiermee de risico's op piping in dijkvak 3b voldoende gecontroleerd worden. Het Wetterskip heeft daarnaast aangegeven dat niet gegarandeerd kan worden dat er binnen 50 jaar geen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Dit lijkt in tegenspraak met het in het MER gestelde uitgangspunt (onder andere pagina 2) dat 'de dijk zodanig wordt aangepakt dat alle onderdelen gedurende een planperiode van 50 jaar voldoen aan de eisen op het gebied van hoogwaterveiligheid'.

- o De Commissie adviseert om bij de besluitvorming aan te geven hoe met de mogelijke risico's van piping en de onzekerheden daaromtrent wordt omgegaan. Dit kan bijvoorbeeld op basis van de eerder genoemde notitie.

3.2 Duur aanlegfase

In het MER is uitgegaan van een aanlegfase van 5 jaar (pagina 53). Het aantal werkbare dagen voor het werk op en aan de dijk wordt bepaald door tijdvensters vanuit de ecologie, de keurvoorwaarden van het Wetterskip (stormseizoen versus zomerseizoen), het voorkomen van omgevingshinder en het uitvoeren van de uitwateringsduikers. Bij de aanvoer van materiaal is uitgegaan van 208 werkbare dagen (inclusief weekenden) per jaar. Er zullen met name nautische beperkingen zijn: diepgang van schepen, het wantij, stormdagen en laagwaterdagen zijn van invloed. De Commissie constateert dat 5 jaar een relatief lange periode is gezien de aard en omvang van de werkzaamheden, zeker gezien de mogelijkheden van nacht- en weekendwerkzaamheden. Het MER geeft niet aan of een kortere uitvoeringsperiode tot de mogelijkheden behoort en wat dit voor de effecten zou betekenen.

- o De Commissie adviseert bij de vervolgbesluitvorming de mogelijkheden voor een kortere uitvoeringsperiode nader te beschouwen en de effecten daarvan te betrekken bij de vaststelling van de gewenste uitvoeringsduur.

3.3 Effecten op natuur

In het MER worden diverse maatregelen beschreven waardoor effecten op beschermde soorten (Flora- en faunawet) en Natura 2000-gebieden kleiner kunnen zijn of niet optreden. Hierbij wordt gedacht aan het niet aan teveel dijkvakken tegelijkertijd werken, in ieder geval één hoogwatervluchtplaats in stand houden en niet in het broedseizoen aan bepaalde dijkvakken werken. Om effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied te voorkomen heeft het Wetterskip afspraken gemaakt met de terreinbeheerders op Ameland ten aanzien van het afplaggen van heide of het verwijderen van struweel. De beschrijving en beoordeling van effecten op natuur hangt in belangrijke mate samen met de door initiatiefnemer opgestelde (rand)voorwaarden voor de uitvoering van een groot aantal onderdelen van het project.

- o De Commissie constateert dat alleen met het daadwerkelijk toepassen van de genoemde maatregelen in het MER de nadelige effecten kunnen worden voorkomen.

3.4 Feugelpolle

In 2012 is een klimaatbuffer aangelegd om de achteruitgang van de zandplaat Feugelpolle te stoppen. In het MER wordt ervan uit gegaan dat de Feugelpolle op termijn verdwijnt, waardoor de geul tegen de dijk aankomt te liggen. In het eerder genoemde Deltares rapport wordt ten aanzien van Feugelpolle aangenomen dat deze verder erodeert ("migratie Borngat"). Er wordt niet gerefereerd aan maatregelen op de Feugelpolle zelf om de geulmigratie tegen te gaan. Vanwege het verdwijnen van de Feugelpolle is in het MER uitgegaan van een effect van 10cm op de golfhoogte berekend. Dit levert extra verhoging van de kruin op voor dijkvak 0 en 1, en daarmee extra aanvoer van materiaal. De klimaatbuffer valt niet onder de verantwoordelijkheid van het Wetterskip. Vanuit het oogpunt van veiligheid begrijpt de Commissie dat de klimaatbuffer niet als vaststaand gegeven wordt beschouwd. In het MER wordt deze keuze echter niet duidelijk gemaakt.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Wetterskip Fryslân

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân

Besluit: vaststellen dijkversterkingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C12.2

Activiteit: Versterken van de Waddenzeedijk op Ameland

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Leeuwarder Courant: 28 februari 2009

advies aanvraag: 23 februari 2009

ter inzage legging: 2 maart t/m 13 april 2009

richtlijnenadvies uitgebracht: 28 april 2009

inhoudseisen vastgesteld: juni 2009

kennisgeving MER in de Staatscourant van 19 februari 2013

ter inzage legging MER: 18 februari t/m 1 april 2013

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 4 maart 2013

toetsingsadvies uitgebracht: 1 mei 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. A.J. Blik

drs. S. Dirksen

ir. J.H.J. van der Gun

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

ir. C.T. Smit (secretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofd zaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- (2231-41) PN/MER dijkverbetering Waddenzeedijk Ameland, deel A –Hoofdrapport (30 november 2012)
- (2231-42) PN/MER dijkverbetering Waddenzeedijk Ameland, deel B – bijlagen effecten– studies (30 november 2012)
- (2231-46) Samenvatting PN/MER dijkverbetering Waddenzeedijk Ameland (30 november 2012)
- (2231-47) Ontwerp Projectplan dijkverbetering Waddenzeedijk Ameland (30 november 2012)
- (2231-49) Notitie Wijziging en aanvulling omgevingsvergunning dijkversterking Ameland (25 januari 2013)
- (2231-50) Aanvraag omgevingsvergunning (3 december 2012)
- (2231-51) Aanvraag vergunning Natuurbeschermingswet 1998 (27 november 2012)
- (2231-52) Aanvraag ontheffing Flora- en faunawet (27 november 2012)
- (2231-53) Melding Waterwet (21 november 2012)
- (2231-54) Aanvraag ligplaatsontheffing Losstoep Ballumerbocht (21 november 2012)
- (2231-68) Hydraulische randvoorwaarden voor Ameland en de Friese Kust (2011)
- (2231-99a) brief Waterdienst; aanvullend advies ontwerprandvoorwaarden westelijke Waddenzee, 9 maart 2011
- (2231-99b) notitie Wetterskip Fryslan, 11 april 2013

De Commissie heeft kennis genomen van 3 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 3 april 2013 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

ISBN: 978-90-421-4741-6

W www.commissiener.nl

